

שם הפרויקט		מס' פרויקט
הנכונות לשתף חדשות כזב במכשירים שונים בהתאם למידת הפומביות ומופרכות המידע		2021-01-152
מנחה שותף	מנחה אקדמי	
גב' נעמה אילני צור	פרופ' ליאור פינק	
חברי הצוות		
נועם טישקביץ	ירון הרוש	
noamtish@post.bgu.ac.il	hyaron@post.bgu.ac.il	

תקציר

הרשתות החברתיות הפכו לאחד ממוקדי המידע המשמעותיים ביותר בחיינו. לצד היתרונות כמו זמינות המידע וגיוונו, ישנו הסיכון שידיעות שקריות ולא מבוססות יופצו ללא בקרה. מטרת הפרויקט הינה לבחון את מידת ההשפעה של רמת מופרכות המידע, פומביות ערוץ השיתוף וסוג המכשיר על ההחלטה האם לשתף ידיעות כזב ברשת חברתית או לחילופין לגלות מעורבות (like, share, comment) בהתייחס לידיעות אלו. בנוסף, על מנת להבין את סיבת השיתוף ותוכן המעורבות הוספנו משתנה טקסטואלי מתאים.

לשם ביצוע המחקר יצרנו פלטפורמה המדמה את הרשת החברתית Facebook ומכילה ידיעות מתחומי עניין שונים ברמת מופרכות משתנה, כאשר חלקן שקריות וחלקן אמיתיות. 160 המשתתפים בניסוי חולקו לארבע קבוצות שוות בצורה אקראית, כאשר הפרמטרים המשתנים בין הקבוצות הם: סוג המכשיר (מחשבים או טלפונים חכמים) ופומביות ערוץ השיתוף (היכולת לשתף עם חברים בלבד או באופן פומבי). בפלטפורמת הניסוי, כל משתמש נחשף לעשר ידיעות המורכבות מכותרת, תמונה וטקסט. לאחר שהנסיין קורא את הידיעה הוא יכול לבצע מגוון של פעולות כגון תגובה, Like ושיתוף (עם טקסט נלווה או ללא טקסט נלווה). בנוסף, נאספו נתונים דמוגרפיים-תרבותיים ושאלות בקרה הנוגעות למרחב בו בוצע הניסוי. דירוג רמת מופרכות המידע נעשה בעזרת שאלון מקדים (Pre Test) שביצענו בקרב נסיינים שנחשפו ל-60 ידיעות ברמות מופרכות שונות המשתתפים בניסוי גויסו באמצעות המערכת Amazon M.turk וקיבלו תגמול כספי על השתתפותם. במסגרת ניתוח הנתונים בחנו את ההשערות שעלו מתוך ממצאי סקר הספרות, בעזרת מודלי רגרסיה לוגיסטית בינומית ולוגיסטית אורדינלית. הממצאים הראו כי ההשערה לפיה משתמשי טלפונים חכמים מפיצים יותר חדשות כזב מאשר משתמשי המחשב אוששה. כמו גם ההשערה הגורסת כי שככל שהמידע המוצג בידיעה מופרך יותר אנשים נוטים להיות פחות מעורבים. מבחינת הניתוח הטקסטואלי, מצאנו כי מרבית הנסיינים ששיתפו את הידיעות השונות עשו זאת מתוך גילוי עניין ורק כמות מועטה של ידיעות שותפו כאות אזהרה על חדשות כזב. המסקנות מהוות בסיס מדעי לכך שסוג המכשיר משפיע ורלוונטי על הנכונות לשתף מידע כזב וכן ויכול לתרום למחקרים נוספים באקדמיה בתחום השיתוף המקוון. נדגיש, כי סביבת הניסוי הייתה מנוטרלת מהשפעות חיצוניות של מפרסם הכתבה כגון שם, תמונה, מין, השתייכות פוליטית וכדומה. השפעות חיצוניות אלה עשויות להשפיע על הנכונות לשתף ולגלות מעורבות, על כן נציע לבחון השפעות אלו במחקר המשך עתידי.

מילות מפתח: חדשות כזב, רשתות חברתיות, טלפונים חכמים, רמת מופרכות המידע, פומביות ערוץ השיתוף.